

International økologisk forskning i Danmark

Af Simon Olling Rebsdorf, informationsmedarbejder, Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer, ICROFS

Danmark er globalt set førende inden for forskning i økologi. Det gælder både metoder, volumen, faciliteter, erfaring og evnen til at skabe tværvideenskabeligt samarbejde mellem højt specialiserede forskere. Fødevareministeriet har understøttet dansk økologisk forskning for cirka 5,3 mio. euro årligt siden 1996, da det første økologiske forskningsprogram blev søsat.

Siden da har det danske center ICROFS koordineret tre store, danske forskningsprogrammer, hvor det tredje udløber i 2011. Et nyt program, Organic RDD, er begyndt i 2011. ICROFS koordinerer desuden europæisk økologi-forskning på vegne af 22 lande.

Danmark er et gammelt landbrugsland med stolte traditioner; men danske forbrugere udfordrer i stigende grad konventionelt landbrug, når de i supermarkedet vælger miljø, sundhed og dyrevelfærd ved at lægge økologiske varer i indkøbskurven. Markedsandelen for økologiske produkter er steget til godt 7 procent i Danmark, og det samlede økologiske landbrugsareal nærmer sig 180.000 hektar. Det svarer til knap 7 procent

af landets samlede landbrugsareal.

Stort behov for mere viden om økologi

Selvom økologiens efterspørgsel og internationale handel klarer sig godt i Danmark, er det vigtigt at videreudvikle økologien til at spille en endnu vigtigere rolle i opfyldelsen af blandt andet grønne målsætninger, biodiversitet, pesticider, vandmiljø og klima. Videreudvikling kræver stadig mere forskning og udvik-

ling, som kan bidrage til at opfylde politiske mål om at skabe synergi mellem en markedsbaseret og vækstorienteret produktion af fødevarer.

Derudover er det vigtigt at anvende nyttig viden om økologiens potentiale i lande, som har langt større udfordringer med at forbedre miljø, klima, dyreetik, fødevaretilgængelighed og sundhed end Danmark. Energieffektivitet, naturbeskyttelse og fattigdomsbe-

kæmpelse er allerede i dag en del af de økologiske principper, og forskning viser, at økologiske fødevarer kan bidrage positivt til alle disse områder.

Barrierer og muligheder for økologiens vækst

På baggrund af den stigende efterspørgsel af økologiske fødevarer gennemførte ICROFS en grundig kortlægning af den danske økologisektor og dens fremtidsmuligheder og forsøgte at bedømme hvilke barrierer,

der vil være de vigtigste at overvinde, for at sikre økologiens fremtid. Det skete i samarbejde med en lang række forskere og repræsentanter for sektoren.

Resultatet af udredningsarbejdet viser, at der fortsat er et stort potentiale for at udvikle den økologiske sektor i samspil mellem efterspørgsel, innovation og produktudvikling. Desuden anbefales det blandt andet at indfri det store behov for ny viden gennem forskning og opbygning af viden, hvis det fremtidige økologiske marked skal sikres.

Resultater med betydning for samfundet

Dansk forskning i økologisk jordbrug og fødevareresystemer har gennem de seneste fjorten år bidraget

væsentligt til udviklingen af sektoren og til at dokumentere økologiens bidrag til samfundsmæssige mål og til gode fødevarer.

Eksemplerne på forskningens resultater (se boksen), er alle fra det nuværende, danske forskningsprogram, FØJO III, som fokuserer på internationalt samarbejde og økologisk integritet. Hertil afsatte Fødevarerministeriet 22,6 mio. euro i 2005. Målet med FØJO III er at skabe mere viden om potentialet for at øge kvaliteten og konkurrencedygtigheden af økologiske fødevarer samt for at styrke hensyntagen til natur og miljø, dyrevelfærd samt de sociale betingelser i den økologiske produktion.

FØJO III har en international profil, dels ved at integrere med såkaldte ERA-

netværk, dels via projektet GlobalOrg, som samarbejder med forskere i Kina, Frankrig, Brasilien og Egypten.

ICROFS koordinerer transnationalt samarbejde

Centret ICROFS koordinerer ERA-netværket CORE Organic, som har udbudt forskningsprojekter for 8 mio. euro. Heraf dansk deltagelse i syv projekter, hvor den danske del af bevillingen er ca. 2 mio. euro.

Desuden koordinerer ICROFS også CORE Organic II med 26 partnere fra 22 europæiske lande. Man forventer tværnationale udbud af forskningsmidler for mere end 12 mio. euro over de næste 3-4 år.

Det nye danske forskningsprogram

Den danske regering lance-

rede i 2009 en helhedsplan for natur, miljø og landbrug kaldet Grøn Vækst. Som et led i denne plan har regeringen øremærket 12 mio. euro til økologisk forskning, udvikling og demonstration. Hovedtemaerne for det nye program ved navn Organic RDD er vækst, troværdighed og robuste systemer, og den økonomiske ramme er 4 mio. euro årligt i tre år.

Om ICROFS

Centret blev grundlagt i 2008 og er en udvidelse af det tidligere Forskningscenter for Økologisk Jordbrug og Fødevarer, FØJO, som i 2008 fik internationalt mandat og en international bestyrelse. ICROFS er et "center uden mure", hvor forskningen foregår i tværfaglige samarbejder mellem grupper af forskere fra forskellige institutioner og universiteter.

Centrets opgaver

Opgaverne for centret er at bidrage til samarbejde, styring og udførelse af strategisk og brugerorienteret forskning af høj kvalitet på nationalt såvel som internationalt niveau. ICROFS udfører opgaverne på basis af økologiens filosofi og de etablerede økologiske principper.

De to første forskningsprogrammer, FØJO I og FØJO II, løb fra 1996 til 2005. FØJO III slutter i løbet af 2011.

De danske økologiske forskningsprogrammer er finansieret af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Det gælder også det nye program, Organic RDD, 2011-2013.

Læs mere på www.icrofs.dk.

Seks eksempler på nye resultater fra forskningsprogrammet FØJO III

1. FØJO III projektet ORMILQUAL har vist, at det, også under danske forhold, er muligt at opnå høje indhold af omega-3-fedtsyrer i mælke gennem anvendelse af høj afgræsning. Denn effekt er dog stærkt afhængig af ko-racen. E-vitamin, tilført fra græsset, hindrer oxidation af mælken og sikrer dermed mælkens stabilitet, så mælken er yderst velegnet som drickemælk.

2. I projektet COP om politik og marked er det påvist, at en politik, som samtidig støtter udbud (erhvervsstøtte) og efterspørgsel (markedsføringsstøtte), har størst effekt på det økologiske fødevarerforbrug sammenlignet med kun at støtte udbud eller ingen af delene. Dette er fundet ved at analysere politik og forbrug i Danmark, Sverige, Storbritannien og USA.

3. Projektet OrgTrace om økologisk kost og sundhed har fundet, at man gennem isotoper entydigt kan bestemme, om et produkt er dyrket med brug af kunstgødning eller uden brug af kunstgødning, fx med husdyrgødning, som anvendes i økologisk jordbrug.

4. Projektet ORAQUA har forbedret økologisk fiskeopdræt ved at vise potentialet for en større andel af økologiske ingredienser i fiskefoder. Projektet har næsten halveret mængden af fiskemelsfoder og erstattet det med økologisk, plantebaseret foder.

5. Projektet CROPSYS viser, at efterafgrøder er med til at øge kulstofindholdet i jorden, og at kvælstofrige grøngødnings- og efterafgrøder bør bruges i biogasanlæg for at øge udbyttet og mindske udledningen af lattergas.

6. Projektet VEGQURE viser, at der kan udvikles mere bæredygtige økologiske dyrkningssystemer uden at gå på kompromis med udbytte og kvalitet, selv med lave niveauer af gødning.

Læs mere på www.icrofs.dk/danskforskning

